

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра спортивних ігор

Методичні рекомендації

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни

«Педагогічна майстерність тренера-викладача»

для здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр) вищої освіти
спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Одеса – 2022

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (протокол 9 від 28 квітня 2022 року).**

Підгірний О.В. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Педагогічна майстерність тренера-викладача» для здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр) вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Одеса, Університет Ушинського, 2021. 41 с.

Рецензенти:

Галіцан Ольга – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Університету Ушинського.

Панасюк Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Одеського фінансово-економічного коледжу Київського національного торгівельно-економічного університету.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань Освіта/Педагогіка Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Фізична культура)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 017 Фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 180		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		36 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		64 год.	
		Індивідуальні завдання:	
24 год.			
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48,9 % / 51,1 %

ПЕРЕДМОВА

Інтеграція нашої держави в європейський освітній та науковий простір, підвищення якості освіти та рівня викладання навчальних дисциплін зумовлюють посилення вимог до сучасного викладача, рівня його професійної компетентності, загальної культури, педагогічної майстерності та постійного самовдосконалення.

Педагогічна майстерність – це високе мистецтво навчання і виховання, що постійно удосконалюється. Підвищення педагогічної майстерності доступне кожному педагогу.

Метою видання є формування знань, умінь та навичок педагогічної майстерності, комунікативної компетенції, вміння викладання в сучасних умовах, підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Методичне видання має на меті розкриття не лише аспектів педагогічної майстерності, основні її складові, а й іміджу сучасного викладача та основні принципи його формування.

Методичні рекомендації містять матеріал, необхідний для безперервного вдосконалення педагога з урахуванням його освіченості, потенціалу, досвіду, рівня педагогічної майстерності, творчості та прагнення до досконалості. Видання призначено для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів та бажаючих пізнати складові та шляхи підвищення педагогічної майстерності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Педагогічна майстерність тренера-викладача» є формування у майбутніх фахівців з фізичної культури, зокрема, тренерів-викладачів комплексу уявлень про сутність феномена «педагогічна майстерність» у єдності його структурних компонентів; забезпечення стійкої мотиваційної настанови на удосконалення професійних умінь та навичок, збагачення площини професійної діяльності елементами педагогічної техніки; рефлексійне переосмислення параметрів оптимізації професійної діяльності тренера-викладача шляхом застосування функціоналу педагогічної майстерності як комплексу фахових технік та моделей конструювання здоров'язберезувального середовища.

Завдання: формування у студентів внутрішньої потреби у самопізнанні, складності педагогічної професії, багатогранності і глибини її змісту, структури педагогічної діяльності; допомогти майбутнім тренерам-викладачам опанувати механізми використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань навчання і виховання, оволодіння елементами педагогічної техніки; визначити оптимальні засоби і напрямки професійного самовдосконалення;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- складники професійної майстерності тренера;
- структуру діяльності тренера;
- критерії педагогічної майстерності тренера;
- вимоги до діяльності тренера;
- функціональні обов'язки тренера;
- компоненти діяльності тренера;
- педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст;
- роль тренера в підготовці спортсмена;
- особисті якості тренера-викладача.

вміти:

- реалізовувати державні і регіональні програми з фізичного виховання та спорту вищих досягнень;
- планувати та проводити учбово-навчальні заняття із обраного виду спорту;
- використовувати сучасні технології навчання руховими діями та розвитку рухових здібностей юних спортсменів з урахуванням індивідуальних можливостей;
- враховувати індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів;
- використовувати фізичні вправи з метою оздоровлення дітей;
- розробити модель індивідуалізації виховання юного спортсмена;
- налагоджувати взаємовідносини з тренерами, спортсменами, чиновниками, суддями тощо.

Програма навчальної дисципліни**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТРЕНЕРА В ПРОЦЕСІ РОБОТИ ЗІ СПОРТСМЕНАМИ****Тема 1. Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення
ефективності діяльності тренера**

План. Структура і особливості педагогічної діяльності (мета, об'єкт, суб'єкт, засоби, результат). Компоненти педагогічної діяльності: діагностичний, орієнтовно-прогностичний, конструктивно-проектувальний, організаційний, практичного розв'язання конкретних педагогічних завдань, комунікативно-стимулювальний, аналітично-оцінний, дослідницько-творчий. Рівні реалізації учителем педагогічних функцій. Педагогічна майстерність як комплекс властивостей особистості, які забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності. Педагогічна майстерність як система, що включає гуманістичну спрямованість, професійну компетентність, педагогічні здібності, педагогічну техніку. Розвиток професійного

спілкування як умова становлення педагогічної майстерності учителя (уміння керувати процесами соціальної перцепції у навчально-виховному процесі, організації ефективної комунікації, педагогічно-доцільної взаємодії /інтерації/). Розвиток педагогічних здібностей як передумова набуття майстерності у праці вчителя. Шляхи формування педагогічної майстерності. Критерії майстерності педагога. Особливості формування педагогічної майстерності в умовах гуманізації школи.

Методичний матеріал для проведення практичного заняття

Завдання: Проаналізувати, систематизувати та законспектувати основні компоненти професійно-педагогічної діяльності тренера-викладача.

Запитання для самостійної роботи студента:

1. Дайте оцінку поняття педагогічної майстерності
2. Визначте основні критерії педагогічної майстерності
3. Наведіть приклад ситуації, де б учень виступав суб'єктом педагогічної майстерності
4. Що Ви розумієте під поняттям педагогічної майстерності?
5. Назвіть основні компоненти педагогічної майстерності.
6. Як Ви розумієте поняття гуманістичної спрямованості?
7. Обґрунтуйте роль основних складових педагогічної компетентності для майстерності тренера.
8. Дайте характеристику основних педагогічних здібностей тренера.
9. Обґрунтуйте у чому Ви бачите значення педагогічної техніки для тренера?

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. З наведеного переліку груп педагогічних категорій виберіть компоненти структури педагогічної діяльності:

- а) мету, мотиви, об'єкт, суб'єкт, функції засоби, результат;
- б) професійні знання, професійні здібності;
- в) гуманістична спрямованість викладача, професійні знання
- г) педагогічні знання, педагогічна техніка;

д) педагогічні задатки, педагогічні здібності, педагогічні уміння.

2. Які основні функції виділяють у діяльності тренера:

а) конструктивну, організаторську;

б) комунікативну, гностичну;

в) гуманістична спрямованість викладача, професійні знання.

3. Визначіть на які дві групи поділяються засоби педагогічної діяльності:

а) матеріальні(обладнання, меблі, ІКТ тощо);

б) нематеріальні(методи, прийоми, форми, види роботи з учнями);

в) вербальні;

г) невербальні.

4. Суб'єктом педагогічної діяльності є:

а) тренер;

б) учень;

в) методи навчання і виховання.

5. З наведеного переліку виберіть компоненти педагогічної майстерності:

а) гуманістична спрямованість педагогічної діяльності;

б) професійна
компетентність;

в) емпатія, комунікативність;

г) педагогічна інтуїція;

д) педагогічна техніка;

е) педагогічні здібності;

є) усі відповіді правильні.

6. Педагогічна майстерність тренера це:

а) комплекс якостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі;

б) самоорганізуюча система у структурі особистості, де системо утворюючим фактором виступає

гуманістична спрямованість, яка дозволяє доцільно вибудувати педагогічний

процес;

в) творчий рівень професійно-педагогічної діяльності педагога; г) високий рівень розвитку ділових якостей особистості.

7. Гуманістична спрямованість особистості викладача включає:

а) ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації особистості педагога;

б) знання педагога;

в) володіння методикою викладання.

8. Зміст обов'язкових професійних знань для кожного тренера складають:

а) знання предмету, педагогіки та психології;

б) знання психологічних особливостей особистості;

в) знання методики викладання предмету;

г) знання соціології, логіки.

9. З наведеного переліку виберіть індивідуально-психологічні властивості, що входять у структуру педагогічних здібностей викладача:

а) комунікативні, перцептивні;

б) динамічні, емоційна стабільність;

в) оптимістичне прогнозування; креативність;

г) орієнтація на студента.

10. Визначте основні елементи педагогічної техніки:

а) техніка мовлення;

б) виразний показ почуттів і ставлень;

в) професійна самопрезентація педагогом свого психічного стану;

г) перцептивні;

ж) креативні.

11. З наведеного переліку груп педагогічних категорій виберіть компоненти структури педагогічної діяльності:

а) мету, мотиви, об'єкт, суб'єкт, функції засоби, результат;

- б) професійні знання, професійні здібності;
- в) гуманістична спрямованість викладача, професійні знання
- г) педагогічні знання, педагогічна техніка;
- д) педагогічні задатки, педагогічні здібності, педагогічні уміння.

12. Які основні функції виділяють у діяльності тренера:

- а) конструктивну, організаторську;
- б) комунікативну, гностичну;
- в) гуманістична спрямованість викладача, професійні знання.

13. Визначіть на які дві групи поділяються засоби педагогічної діяльності:

- а) матеріальні(обладнання, меблі, ТЗН тощо);
- б) нематеріальні(методи, прийоми, форми, види роботи з учнями);
- в) вербальні;
- г) невербальні.

14. Суб'єктом педагогічної діяльності є:

- а) тренер;
- б) учень;
- в) методи навчання і виховання.

15. З наведеного переліку виберіть компоненти педагогічної майстерності:

- а) гуманістична спрямованість педагогічної діяльності;
- б) професійна компетентність;
- в) емпатія, комунікативність;
- г) педагогічна інтуїція;
- д) педагогічна техніка;
- е) педагогічні здібності;
- є) усі відповіді правильні.

16. Педагогічна майстерність тренера це:

- а) комплекс якостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі;
- б) самоорганізуюча система у структурі особистості, де системостворювальним

фактором виступає гуманістична спрямованість, яка дозволяє доцільно вибудувати педагогічний процес;

в) творчий рівень професійно-педагогічної діяльності педагога;

г) високий рівень

розвитку ділових якостей особистості.

17. Гуманістична спрямованість особистості викладача включає:

а) ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації особистості педагога;

б) знання педагога;

в) володіння методикою викладання.

18. Зміст обов'язкових професійних знань для кожного тренера складають:

а) знання предмету, педагогіки та психології;

б) знання психологічних особливостей особистості;

в) знання методики викладання предмету;

г) знання соціології, логіки.

19. З наведеного переліку виберіть індивідуально-психологічні властивості, що входять у структуру педагогічних здібностей викладача:

а) комунікативні, перцептивні;

б) динамічні, емоційна стабільність;

в) оптимістичне прогнозування; креативність;

г) орієнтація на студента.

20. Визначте основні елементи педагогічної техніки:

а) техніка мовлення;

б) виразний показ почуттів і ставлень;

в) професійна самопрезентація педагогом свого психічного стану;

г) перцептивні вміння;

ж) креативні вміння.

Тема 2. Складники професійної майстерності та структура діяльності тренера.

Критерії педагогічної майстерності. Вимоги до діяльності тренера

План. Компоненти педагогічної майстерності тренера-викладача, що пов'язані з умінням педагога управляти своєю поведінкою: професійної майстерності, що пов'язані володіння своїм організмом (міміка, пантоміміка); управління емоціями, настроєм (зняття надмірної психологічної напруженості, формування творчого самопочуття); соціально-перцептивні вміння (увага, спостережливість, увага тощо); техніка мови (дихання, постановка голосу, дикція, темп мови тощо). Компоненти педагогічної майстерності тренера-викладача, що пов'язані з умінням впливати на особистість і колектив та розкриває технологічний бік процесу навчання й виховання: дидактичні, організаційні, конструктивні, комунікативні вміння; технологічні прийоми висування вимог, управління педагогічним спілкуванням, організація різноманітних творчих колективних справ тощо.

Методичний матеріал до проведення практичного заняття

Завдання:

1. Обґрунтуйте зміст найважливіших властивостей педагогічної майстерності:
гуманістична спрямованість;
педагогічні здібності;
педагогічна техніка.
2. Проаналізуйте в психолого-педагогічному контексті основні елементи педагогічної техніки педагога.
3. Обґрунтуйте зміст понять:
педагогічна майстерність;
педагогічна техніка;
педагогічний такт.
4. Проаналізуйте діяльність відомих вам вчителів-новаторів (Ш. О. Амонашвілі, С. М. Лисенкової, В. Ф. Шаталова та ін.) з погляду індивідуально-психічних особливостей, якими повинен володіти сучасний педагог-новатор.

5. Визначте основні напрями оволодіння і вдосконалення педагогічної майстерності з урахуванням власних індивідуально-психічних особливостей і можливостей.

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення педагогічної техніки та її основних компонентів.
2. Розкрийте значення внутрішньої техніки в роботі тренера.
3. Які Ви знаєте способи оволодіння навичками внутрішньої техніки?
4. Назвіть умови ефективного самонавіювання.
5. Охарактеризуйте основні напрямки емоційного налаштування тренера перед заняттям.
6. Назвіть елементи зовнішньої техніки тренера.
7. Яке місце невербальної комунікації у встановленні продуктивної взаємодії між людьми?
8. Обґрунтуйте значення невербальної комунікації в діяльності педагога.
9. Які складові невербального спілкування Ви знаєте?
10. Визначте основні риси негативних жестів.
11. Що таке “візуальний контакт” та яка його роль у діяльності тренера?
12. Який спосіб розміщення співрозмовників сприятиме налагодженню продуктивних стосунків під час спілкування?

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Здатність володіти собою, керувати своїм самопочуттям:
  - а) внутрішня техніка;
  - б) зовнішня техніка;
  - в) навіювання;
  - г) комунікативний процес.
2. Визначте які якості характеризують психологічну стійкість у професійній діяльності:

- а) педагогічний оптимізм;
- б) впевненість в собі як у вчителів, відсутність страху перед дітьми;
- в) уміння володіти собою, відсутність емоційного напруження;
- г) наявність вольових якостей (цілеспрямованість, самовладання, рішучість).

3. Створення вчителем потрібних або бажаних станів, тобто таких, які забезпечують ефективність його дій називають:

- а) саморегуляцією;
- б) психологічним налаштуванням;
- в) психологічною розрядкою;
- г) емоційним налаштуванням.

4. Створення стану готовності до виконання певної діяльності - це:

- а) знання оратором предмету виступу;
- б) психологічне налаштування;
- в) саморегуляція;
- г) темперамент слухачів.

5. Визначте основні напрямки роботи з емоційного налаштування перед уроком:

- а) звернення до матеріалу уроку;
- б) «Надзавдання» уроку;
- в) створення позитивної установки;
- г) самонавіювання.

6. Визначте види дистанцій, на якій можуть знаходитися партнери по спілкуванню:

- а) інтимна, особистісна;
- б) соціальна, формальна;
- в) публічна;
- г) неформальна, ділова.

7. Елементами зовнішньої техніки тренера є:

- а) вербальні(мовні);
- б) невербальні(міміка, пантоміміка);

- в) матеріальні(обладнання, меблі, ТЗН тощо);
- г) нематеріальні(методи, прийоми, форми, види роботи з учнями).

8. Виразальні рухи всього тіла або окремої його частини - це:

- а) пантоміміка;
- б) темп мовлення;
- в) інтонація;
- г) жести.

9. Жести тренера мають бути:

- а) стриманими;
- б) насиченими;
- в) природними;
- г) відповідати особистості, думці тренера.

10. Виразальні рухи м'язів обличчя - це:

- а) пантоміміка;
- б) міміка;
- в) жести;
- г) інтонація.

Тема 3 Специфічні функції тренера-викладача

План. Загальнопедагогічні функції тренера викладача в сучасному закладі освіти (виховна, дидактична, розвивальна). Специфічні функції тренера-викладача в сучасній школі (здоров'язберезувальна, підтримувальна, фасилітаційна, наставницька).

Матеріал до проведення практичного заняття.

Завдання:

1. Проаналізуйте наукові джерела та схарактеризуйте фасилітаційну функцію сучасного тренера-викладача в закладах освіти.
2. Проаналізуйте наукові джерела та схарактеризуйте наставницьку функцію сучасного тренера-викладача в закладах освіти.

3. Проаналізуйте наукові джерела та схарактеризуйте здоров'язбережувальну функцію сучасного тренера-викладача в закладах освіти.
4. Проаналізуйте наукові джерела та схарактеризуйте підтримувальну функцію сучасного тренера-викладача в закладах освіти.

Тема 4. Структура діяльності тренера-викладача

План. Загальна характеристика поняття «професійна діяльність тренера-викладача». Особливості проєктувального компоненту професійної діяльності тренера-викладача. Своєрідність конструктивного компоненту професійної діяльності тренера-викладача. Специфіка організаторського компоненту професійної діяльності тренера-викладача. Особливості комунікативного компоненту професійної діяльності тренера-викладача. Значення гностичного компоненту професійної діяльності тренера-викладача.

Методичний матеріал для проведення практичного заняття

Запитання для індивідуального опитування на практичному занятті:

1. Визначте у чому різниця між професіональним та не професіональним спілкуванням?
2. Проаналізуйте переваги та недоліки функціонально-рольового та особистісно-орієнтованого спілкування.
3. Визначте суть функцій педагогічного спілкування?
4. Обґрунтуйте роль кожного з етапів педагогічного спілкування для встановлення ефективної взаємодії тренера з учнями у навчально-виховному процесі?
5. Що повинен робити тренер, щоб не допускати виникнення або мінімізувати вплив бар'єрів у спілкуванні?
6. Що визначає стиль спілкування тренера з учнями?
7. Дайте оцінку що, на Ваш погляд, породжує непродуктивні стилі спілкування тренера з учнями?

8. Проаналізуйте чим відрізняється педагогічне спілкування від спілкування тренера з людьми поза професійною діяльністю?
9. Визначте переваги та недоліки стилів керівництва учнівським колективом.

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Комуникативна взаємодія педагога зі учнями, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності і стосунків це:
- а) комуникативний процес;
  - б) професійне педагогічне спілкування;
  - в) навчально-виховний процес;
  - г) комунікація.
2. Головними ознаками педагогічного спілкування на суб'єкт- суб'єктному ґрунті є, де тренер і учень:
- а) виступають активними учасниками педагогічного процесу, здійснюють вплив один на одного,
де визнається право учня на власну думку, позицію;
  - б) активним є лише тренер, який впливає на учнів, керує їхньою діяльністю, ав'язує свою точку зору, а учням при цьому відводиться пасивна роль;
  - в) авторитарна позиція викладача;
  - г) на думки, інтереси, побажання учнів не звертається увага тренера.
3. Ознаки функціонально-рольового спілкування викладача:
- а) суто ділове, стандартизоване;
  - б) відкрите;
  - в) обмежене вимогами рольової позиції;
  - г) особистісно-орієнтоване.
4. Виберіть ознаки, які складають психологічний портрет особистісно-орієнтованого тренера:

- а) відкритий, дає можливість висловлювати свої думки і почуття;
- б) демонструє учням цілковиту довіру, не принижує їхньої гідності;
- в) щиро цікавиться життям студентів, небайдужий до їхніх проблем;
- г) не вникає в особистісні проблеми учнів, виявляє емпатійне розуміння.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В РОБОТІ ТРЕНЕРА.

Тема 5. Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні спортсменів.

План. Феноменологія індивідуалізації навчання та виховання у сучасних закладах освіти. Загальні риси понять «індивідуалізація» та «диференціація» в освітньому процесі. Особливості та роль розроблення тренером-викладачем індивідуальних моделей навчання та виховання спортсменів.

Матеріали до проведення практичного заняття.

Запитання для індивідуального опитування на практичному занятті:

1. Визначте, що є предметом психології спорту?
2. Розкрийте мету педагогіки фізичного виховання та спорту.
3. Обґрунтуйте, що є головним видом спортивної підготовки?
4. Дайте визначення поняттям навчання, виховання тренування.
5. Назвіть наукові основи та джерела педагогіки спорту.
6. Дайте характеристику спорту.
7. Визначте, що таке спортивні змагання?
8. Проаналізуйте основні мотиви спортивних занять.
9. Головна мета педагогіки фізичного виховання та спорту.
10. Обґрунтуйте основні поняття спорту як педагогічного явища.

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Головним видом спортивної підготовки є:

- а) правильне і раціональне харчування;
- б) психологічний настрій на спортивну боротьбу;
- в) виконання вправ у вибраному виді спорту;
- г) морально-вольова підготовка; д) техніко-тактична підготовка.

2. Підберіть відповідь із правильним визначенням „тренування”:

- а) тренування – процес впливу педагога, колективу, що спрямовані на свідомість, психіку та фізичний розвиток учня з метою формування його особистості;
- б) тренування – процес систематичного виконання вправ з метою підвищення їх ефективності та збільшення працездатності відповідних органів і систем спортсменів;
- в) тренування – спрямований педагогом процес надбання учнем технічних і тактичних навичок та вмінь, розвитку фізичних якостей і оволодіння змагальними здібностями;
- г) тренування – це процес засвоєння учнем принципів і правил спортивної діяльності щодо оволодіння ним руховими діями;
- д) тренування – це процес дослідження закономірностей навчання спортивній техніки та тактики, спрямованого фізичного розвитку учня.

3. Підберіть відповідь із правильним визначенням „спорту”:

- а) спорт – це діяльність людини, що прагне до фізичного та морального вдосконалення;
- б) спорт – це процес оволодіння спортсменом систем спортивних знань та спортивної техніки;
- в) спорт – це процес покращення спортсменом фізичного розвитку та фізичної підготовленості;
- г) спорт – це особлива форма рухової діяльності, що характеризується змагальним початком;

д) спорт – це діяльність, де навчання, виховання та тренування здійснюється за ознакою переважної спрямованості.

4. Дослідження закономірностей навчання спортивній техніці та тактики, спрямованого фізичного розвитку, виховання на спортивних заняттях та їх побудова є :

- а) предметом педагогіки спорту як навчально-наукової дисципліни;
- б) предметом фізичного виховання як навчально-наукової дисципліни;
- в) предметом фізіології спорту як навчально-наукової дисципліни.

6. Визначте які наукові дисципліни складають основу педагогіки спорту і є її джерелами:

- а) дисципліни, що досліджують загальні закономірності розвитку природи та суспільства - філософія, соціологія, історія, етика та ін.;
- б) дисципліни, що досліджують закономірності навчання, розвитку та виховання - педагогіка та психологія;
- в) дисципліни, що досліджують біологічні закономірності формування та розвитку людини - біологія, анатомія, генетика, фізіологія, біохімія та ін.;
- г) дисципліни, що обрали у якості об'єкту дослідження тільки проблеми спорту - ТМФВ, історія фізичної культури, психологія спорту тощо;
- д) усі відповіді правильні.

7. Визначте основні завдання заняття спортом :

- а) засвоєння системи знань;
- б) оволодіння спортивною технікою;
- в) покращення фізичного розвитку та фізичної підготовленості;
- г) формування особистості в цілому.

8. Визначте основні мотиви спортивних занять:

- а) укріплення здоров'я;
- б) забезпечення різнобічного розвитку;
- в) навчання техніки рухів;
- г) правильне і раціональне харчування.

9. В залежності від цілеспрямованості занять, контингенту, що займаються, особливостей організації та керування розрізняють:

- а) масовий спорт;
- б) спорт вищих досягнень;
- в) спорт для укріплення здоров'я;
- г) фізичне виховання для забезпечення різнобічного розвитку.

10. Головна мета педагогіки фізичного виховання та спорту:

- а) перетворити педагогічні знання конкретно до діяльності тренера, тренера фізичного виховання, керівника спортивних секцій;
- б) оволодіння спортивною технікою;
- в) покращення фізичного розвитку та фізичної підготовленості;
- г) засвоєння учнем принципів і правил спортивної діяльності щодо оволодіння їм руховими діями.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте наукову, методичну та спеціальну літературу й схематично представте узаємозв'язок понять «індивідуалізація» та «диференціація».
2. Опрацюйте наукові та методичні джерела й законспекуйте зміст понять «індивідуальна робота тренера з учнями» та «індивідуальна модель роботи тренера з учнями».

Тема 6. Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена .

План. Загальні риси поняття «індивідуальна освітня траєкторія». Індивідуальна траєкторія виховання юного спортсмена. Роль тренера-викладача у розробленні індивідуальної траєкторії виховання юного спортсмена.

Матеріал для проведення практичного заняття

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте наукові та методичні джерела й складіть концептуальну карту поняття «індивідуальна освітня траєкторія».
2. Проаналізуйте наукові та методичні джерела й складіть концептуальну карту поняття «індивідуальна виховна траєкторія».
3. Складіть план індивідуальної роботи тренера-викладача з учнями різних вікових категорій.

Тема 7. Вдосконалення фізичних якостей спортсмена.

План. Загальна характеристика понять гнучкість, спритність, координація, рівновага, відчуття ритму, орієнтування у просторі. Методика роботи тренера-викладача з розвитку фізичних якостей юних спортсменів.

Методика тестового контролю на практичному занятті:

1. Між фізичними якостями існує тісний зв'язок, як його прийнято називати у спортивній літературі?

- а) пережат;
- б) перенос;
- в) взаємозв'язок;
- г) всі вище названі варіанти.

2. Фізичне навантаження це?

- а) певна міра впливу рухової активності людини;
- б) навантаження, що супроводжується підвищенням, відносно стану спокою, рівнем його функціональності;
- в) перехід енергозабезпечення життєдіяльності організму людини на вищий, ніж у стані спокою, рівень.
- г) всі вище названі варіанти.

3. Інтенсивність можна регулювати, змінюючи?

- а) швидкість пересування, величину прискорення, координаційну складність;

б) темп виконання вправи, кількість їх повторень за одиницю часу, величину напруження, амплітуду рухів;

в) опір навколишнього середовища, величину додаткового обтяження, психічну напруженість;

г) всі вище названі варіанти;

4. Який віковий період є найсприятливішим для розвитку відносної сили:

а) 7-11 років;

б) 14-16 років;

в) 17-18 років;

г) 19-20 років.

5. Залежно від задіяності м'язів у роботі, розрізняють три види фізичної втоми.

Назвіть яка зайва?

а) локальна; б) регіональна;

в) загальна; г) тотальна.

6. Учні виконують вправу з невеликим обтяженням максимальну кількість разів.

Який метод застосовується?

а) метод повторних зусиль;

б) метод максимальних зусиль;

в) ізометричний метод;

г) пліометричний метод.

7. Залежно від задіяності м'язів у роботі, розрізняють три види фізичної втоми.

Назвіть яка зайва?

а) локальна;

б) регіональна;

в) загальна;

г) тотальна.

8. Абсолютна сила – це:

а) максимальна сила, яку проявляє людина в будь-якому русі незалежно від маси свого тіла;

б) сила, що активізується за рахунок вольових зусиль людини;
в) максимальна сила, що проявляється в статичному режимі роботи м'язів;
г) максимальна сила, що проявляється в динамічному режимі роботи м'язів.
10. Режим силової роботи, за рахунок напруження м'язів без зміни їх довжини називається:

а) ізометричний; б) динамічний;
в) міометричний; г) поліометричний.

11. Відповідь заздалегідь невідомим рухом на заздалегідь невідомий сигнал (зоровий, слуховий, тактильний) називається:

а) швидкістю одиночного руху; б) складною руховою реакцією;
в) простою руховою реакцією; г) частотою рухів.

12. Максимальних показників абсолютної сили люди досягають у віці:

а) 10-11 років; б) 14-16 років;
в) 15-17 років; г) 25-30 років.

14. Число рухів в одиницю часу характеризує:

а) швидкість одиночного руху; б) просту рухову реакцію;
в) ритм рухів; г) темп рухів

15. Учні виконують вправу з невеликим обтяженням максимальну кількість разів. Який метод застосовується?

а) метод повторних зусиль; б) метод максимальних зусиль;
в) ізометричний метод; г) пліометричний метод.

17. Яке з наведених понять «здібності до витривалості» є найбільш правильним:

а) це – здібність виконувати рухи з достатньою амплітудою рухів;
б) це – здібність виконувати значний обсяг фізичної роботи зі збереженням заданих параметрів рухів;
в) це – генетично обумовлена в розвитку здібність, яка дозволяє людині тривало виконувати будь-яку діяльність без зниження її ефективності;
г) це – генетично обумовлена в розвитку здібність, яка забезпечує можливість

виконувати різноманітні фізичні навантаження.

18. Здатність людини тривалий час виконувати м'язову роботу помірної інтенсивності за участю більшості скелетних м'язів, називається:

- а) загальною витривалістю; б) спеціальною витривалістю;
- в) глобальною витривалістю; г) кардіореспіраторною витривалістю.

19. При розвитку загальної витривалості інтенсивність виконання вправ повинна бути:

- а) 40-50 %; б) 51-74 %;
- в) 75-85 %; г) 86-95 %.

20. Найбільш продуктивна робота для розвитку аеробної витривалості (найбільш інтенсивний ріст МСК) відбувається на частоті серцевих скорочень:

- а) 150-160 уд/хв.; б) 170-180 уд/хв.;
- в) 185-195 уд/хв.; г) понад 200 уд/хв..

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РІВЕНЬ МАЙСТЕРНОСТІ ТРЕНЕРА І ВМІННЯ УПРАВЛЯТИ КОЛЕКТИВОМ.

Тема 8. Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст. Роль тренера в підготовці спортсмена.

План. Загальнонауковий зміст поняття «педагогічні здібності». Характеристика педагогічних здібностей тренера-викладача. Перцептивні, конструктивні, організаторські, комунікативні, спеціальні здібності сучасного тренера-викладача. Спеціальні педагогічні здібності тренера-викладача,

Матеріали для проведення практичного заняття

Завдання, що виконують студенти у ході проведення практичного заняття

1. Визначте що таке педагогічна ситуація?
2. Наведіть приклад педагогічних ситуацій.
3. Проаналізуйте яким чином педагогічна ситуація може перетворитися на

педагогічну задачу?

4. Обґрунтуйте чи кожна педагогічна ситуація перетворюється на задачу? Чому?
5. Назвіть три рівні педагогічних задач.
6. Вирішення якої задачі(оперативної, тактичної чи стратегічної) є найважчим, на Ваш погляд? Відповідь обґрунтуйте.
7. Наведіть приклад оперативної, тактичної та стратегічної задач.
8. Назвіть основні етапи розв'язання педагогічних задач.
9. Охарактеризуйте кожен з етапів вирішення педагогічної задачі з точки зору його значущості.
10. Проаналізуйте які якості педагога, на Ваш погляд, допоможуть йому успішно вирішувати педагогічні задачі?

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Педагогічна ситуація – це:

- а) фрагмент педагогічної діяльності, що містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнями вихованості учнів і колективу;
- б) результат усвідомлення вихователем у педагогічній ситуації необхідності розробки системи професійних дій і прийняття їх до виконання;
- в) педагогічна діяльність потребує від учителя оперування комплексом професійних знань, педагогічною технікою, системою здібностей до педагогічної діяльності.

2. Педагогічна задача – це:

- а) фрагмент педагогічної діяльності, що містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнями вихованості учнів і колективу;
- б) результат усвідомлення вихователем у педагогічній ситуації необхідності розробки системи професійних дій і прийняття їх до виконання;
- в) педагогічна діяльність потребує від учителя оперування комплексом професійних знань, педагогічною технікою, системою здібностей до педагогічної діяльності.

3. Педагогічні задачі, які педагог висуває і вирішує на основі аналізу конкретної

ситуації, можуть бути:

- а) стратегічні;
- б) тактичні; в) оперативні;
- г) усі відповіді правильні.

5. Проаналізуйте у ситуаціях, коли хтось з учнів не виконав домашнього завдання або був неуважний на уроці оперативною задачею буде:

- а) як відреагувати на таке порушення навчальної дисципліни;
- б) як вдосконалити засоби обліку та контролю знань, активізувати пізнавальну діяльність на уроках;
- в) як виховати у дітей почуття відповідальності, організованість тощо.

Тема 9. Педагогічні здібності тренера. Загальні ознаки професіоналізму тренера.

План. Педагогічні здібності тренера-викладача. Педагогічні здібності тренера-викладача як основа його професіоналізму.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте компоненти професійної майстерності тренера.
2. Авторитет тренера.
3. Психологічні основи педагогічного такту тренера.
4. Стили діяльності та керівництва тренера.
5. Стили керівництва тренера.
6. Педагогічна спрямованість тренера.
7. Професійно важливі якості тренера.
8. Теоретичні, методичні та практичні знання тренера.
9. Уміння тренера.
10. Психомоторні якості тренера.

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Визначте на яких компонентах базується педагогічна майстерність тренера:

- а) педагогічній спрямованості;
- б) знаннях;
- в) уміннях;
- г) теоретичних знаннях.

2. Визначте на яких мотивах формується педагогічна спрямованість тренера:

- а) любові до дітей;
- б) інтересу до фізичної культури;
- в) педагогічній спрямованості.

3. Професійно важливі якості тренера:

- а) моральні;
- б) перцептивні;
- в) вольові;
- г) психомоторні;
- д) усі відповіді правильні.

7. Авторитарний (директивний) стиль роботи тренера характеризується: а) повним одноосібним прийняттям рішень (до того ж тільки власного формулювання), намаганням залишити за собою виключне право заохочувати і карати; б) передачею вчителем (тренером) частини своїх повноважень і функцій членам класу, команди, або своїм помічникам для прийняття тих чи інших рішень учитель залучає весь колектив або актив класу, команди, обговорюючи і узгоджуючи з ним усі пропозиції;

в) мінімальним втручанням учителя (тренера) у процес управління класом, командою, учитель перебуває ніби збоку від того, чим займаються всі члени класу, команди.

9. Типи керівників і відповідні їм стилі керівництва вперше були досліджені:

- а) Куртом Левінім;
- б) Яном Каменским;
- в) Петром Лесгафтом.

10. Рухові уміння відображають насамперед:

- а) техніку виконання вчителем фізичних вправ;
- б) пізнанням учителем як окремих учнів, так і колективу класу в цілому;
- в) організаторські уміння пов'язані з реалізацією вчителем намічених планів;
- г) комунікативні уміння пов'язані зі спілкуванням учителя з учнями, колегами по роботі, батьками.

Тема 10. Особистісні якості тренера-викладача.

План. Загальний зміст поняття «якість особистості». Професійно-значущі якості та властивості особистості сучасного тренера-викладача. Особистісні якості тренера-викладача, що зумовлюють виконання ним професійних функцій. Особистісні якості тренера-викладача, що зумовлюють здатність організовувати здоров'язбережувальне освітнє середовище.

Завдання для самостійної роботи:

1. Обґрунтуйте яка головна особливість в роботі тренера-викладача?
2. Проаналізуйте які аспекти мотиваційної сфери варто враховувати тренеру в роботі з дітьми?
3. На яких якостях базується психологічний такт тренера?
4. Розкрийте психологічні особливості тактичного педагога.
5. На чому ґрунтується культура мови тренера-викладача?
6. Розкрийте форми впливу тренера на спортсмена.
7. Проаналізуйте взаємовідношення тренера зі спортсменами, тренера з учнями на діловій та емоційній основі.
8. Проаналізуйте вікові особливості мотиваційної сфери учнів.
9. Проаналізуйте психологічні особливості особистості тренера, тренера фізичного виховання.

Матеріали для тестового контролю на практичному занятті:

1. Тренеру важливо враховувати певні вікові особливості мотиваційної сфери дітей і підлітків:

- а) бажання тренуватися і перемагати;
- б) отримання задоволеності від перемоги на змаганнях;
- в) дифузність інтересів до спорту та відношення до характеру вправ;
- г) відповідальне ставлення до тренера та членів команди.

2. Психологічний такт тренера базується на певних якостях визначте їх:

- а) доброзичливості, чуйності, відвертості;
- б) іронії, гумору, глузуванні;
- в) принциповості, наполегливості, діловому тону;
- г) серйозності тону, уважності, доступності навчання.

3. Одночасно показувати і пояснювати вправу називається:

- а) моворуховою координацією;
- б) спортивна термінологія;
- в) динаміка звучання голосу;
- г) простота і ясність викладу.

4. Визначте на яких якостях базується психологічний такт тренера:

- а) доброзичливості;
- б) чуйності;
- в) відвертості.

5. Простота і ясність викладу це:

- а) вміння розповісти просто за складне;
- б) зробити зрозумілим абстрактне;
- в) на подібності і життєвості прикладів, що приводяться для пояснення;
- г) усі відповіді правильні.

6. Вплив тренера на свідомість і волю спортсменів може здійснюватися у формі:

- а) прояву уваги до них;
- б) прохання;
- в) вимоги;

г) переконання.

8. Визначте функції оцінювання дій і вчинків учнів:

- а) контроль за результатами тренувального процесу і виховних впливів;
- б) управління поведінкою і діяльністю учнів;
- в) отримання спортсменами інформації за правильність їх дій і вчинків;
- г) усі відповіді правильні.

9. Психологічні особливості особистості педагога:

- а) природність і простота спілкування без фамільярності, довіра без потурання;
- б) серйозність тону без натягнутості, іронія і гумор без глузування; навчання без підкреслювання своєї переваги у знаннях та вміннях, віддача розпоряджень без благання;
- в) вимогливість без мілкої причепливості, грубості;
- г) доброзичливість без приголублювання, діловий тон без роздратованості, своєчасність виховного впливу без квапливості;
- д) принциповість і наполегливість без впертості, уважність і чуйність до учнів без підкреслення цього, вислуховування без вираження байдужості;
- е) усі відповіді правильні.

10. Визначте складові культури мови тренера:

- а) грамотність побудови фраз;
- б) простота і ясність викладу;
- в) виразність;
- г) усі відповіді правильні.

12. Види вимог за типом ставлення тренера до учнів:

- а) позитивне ставлення;
- б) байдуже ставлення;
- в) негативне ставлення;
- г) безпосередні.

13. Види вимог за засобами, які використовує тренер:

- а) вербальні;

- б) невербальні;
- в) позитивне ставлення.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

Тематика рефератів

1. Майстерність педагогічного спілкування тренера-викладача.
2. Бар'єри у спілкуванні в системі «тренер – учень».
3. Шляхи становлення педагогіки партнерства у процесі заняття спортом.
4. Умови ефективного педагогічного спілкування в підсистемі «тренер-учень»
5. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування.
6. Роль невербальних засобів спілкування на уроці фізичного виховання та в процесі заняття спортом.
7. Майстерність організації освітнього процесу на уроці та позааудиторної діяльності з фізичного виховання.
8. Портфоліо вчителя фізичної культури як педагогічна творчість.
9. Вивчення передового досвіду вчителів фізичної культури як шлях до майстерності тренера-викладача.
10. Педагогічна майстерність тренера-викладача як основа формування творчої особистості школяра.

МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ

1. Динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, необхідних тренеру-викладачу для успішного здійснення професійної діяльності, – це:

- 1) фахова етика тренера-викладача;
- 2) результат спортивного досвіду тренера-викладача;
- 3) природні задатки тренера-викладача;
- 4) професійна компетентність.

2. Що не є вважати необхідними характеристиками або принципами діяльності успішного тренера-викладача?

- 1) тренер-викладач націлений суто на спортивний успіх кожного вихованця;
- 2) тренер-викладач створює позитивну атмосферу в спортивно-тренувальній групі;
- 3) тренер-викладач використовує індивідуальний підхід у тренуванні;
- 4) тренер-викладач заохочує інтерактивне тренування, де вихованці співпрацюють та самоорганізуються.

3. Гуманістична спрямованість діяльності тренера-викладача – це:

- 1) ставлення до вихованців як до найвищої цінності, визнання їх права на свободу й щастя, вільний розвиток і прояв своїх здібностей;
- 2) забезпечення задоволення вихованців під час тренувального процесу;
- 3) система тренувальної роботи з використанням методів схвалення та підтримки вихованців під час перемог;
- 4) система роботи з обдарованими вихованцями, в якій відбувається відбір талановитої молоді в навчально-виховному процесі.

4. Основною метою регулярної оцінки тренером-викладачем спортивних

досягнень вихованців є:

- 1) інформувати вихованців про їх успіх або невдачу в конкретній ситуації;
- 2) стимулювати тренувальну діяльність вихованців та спрямовувати їх до аналітичної роботи;
- 3) формувати позитивне враження вихованців до спортивного успіху;
- 4) інформувати батьків про зростання вихованців у тренувальному процесі.

5. Алгоритм організації самостійної експериментально-пошукової роботи тренера-викладача починається з:

- 1) постановки проблеми та визначення мети дослідження;
- 2) визначення методики дослідження;
- 3) розробки моделі дослідження;
- 4) пошуку правильного формату експерименту.

6. Імідж тренера-викладача – це:

- 1) спосіб будь-яким шляхом зміцнити авторитет своєї особистості серед вихованців;
- 2) метод підвищення престижу професії тренера-викладача в суспільстві;
- 3) образ, характеристика особисті тренера-викладача, що має зовнішні прояви та внутрішній зміст, який суттєво відрізняє його від колег;
- 4) символ тренера-викладача, що відображає спрямованість його особистості.

7. Рефлексія в професійній діяльності тренера-викладача – це:

- 1) неусвідомлена реакція тренера на стресогенні події педагогічного процесу;
- 2) рефлексорна поведінка тренера-викладача під час взаємодії з вихованцями;
- 3) метод підвищення незалежності тренера-викладача від суспільних установок на його діяльність;
- 4) процес переосмислення власної мисленнєвої діяльності, внутрішніх переживань і станів, що є необхідною умовою самопізнання та самовдосконалення тренера.

8. Що з перелічених дій не відповідає націленості тренера-викладача на успіх вихованців?

- 1) стримує надто «активних» і заохочує надто «тихих»;
- 2) має дбайливе ставлення до кожного вихованця;
- 3) не допускає та жорстко «карає» песимістичні настрої в групі;
- 4) ставиться до учнів справедливо й розглядає їх як унікальних осіб.

9. Уміння бачити велику мету в кожній малій справі – це:

- 1) важливий елемент педагогічної майстерності тренера-викладача;
- 2) показник розвиненої уяви тренера-викладача;
- 3) природній задаток талановитого тренера-викладача, що неможливо сформуванати штучно;
- 4) характеристика діяльності адміністрації ДЮСШ.

10. Педагогічна техніка тренера-викладача – це:

- 1) здатність налаштовувати себе на спокійний настрій у педагогічній діяльності;
- 2) здатність до ефективного користування своїм психофізичним апаратом як інструментом виховного впливу;
- 3) результат довготривалої спортивної практики;
- 4) можливість продемонструвати правильне виконання спортивної вправи.

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладання. Використовуючи доцільні джерела й

засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом педагога, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці студентів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															Сума																
Модуль 1																															
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					Змістовий модуль №3																					
T1	T2	T2	T3	T4	T4	T5	T6	T7 мкр	T8	T9	T9	T10	T11	T11		T14 мкр	T13	T12	T12	T11	T15	T16	T17	T17	T18	T19	T19	T20	T21	T22	T22

-	2	2	-	2	2	-	2	1	0	-	2	2	-	2	2	-	2	1	0	-	-	2	2	-	2	2	2	-	2	2	1	0	64
ІНДЗ																																	
ІНДЗ 1														ІНДЗ 2																			
18														18														36					
Всього:																												100					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Студент не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Студент бере активну участь у практичному занятті. Висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Завдання не виконано.
	1 бал	Завдання виконано формально, стандартними книжковими фразами, без власних роздумів.
	2 бали	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками.
Контрольна модульна робота	0 балів	Відповіді на запитання неправильні.
	1 бал	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях.
	2 бали	Відповіді на запитання правильні, повні, обґрунтовані, логічно побудовані.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі

11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Засоби діагностування результатів навчання

Контрольні модульні роботи, усне опитування, індивідуальні навчально-дослідні завдання (есе, реферати, презентації, рецензії, сценарії), екзамен.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність тренера-викладача».
2. Запитання до заліку.

Рекомендована література

Базова

1. Каплінський В.В., Асаулюк І.О. Основи виховної діяльності вчителя фізичної культури: навчальний посібник. Вінниця: ПП «ТД«Едельвейс і К», 2014. 294 с.
2. Педагогічна творчість та майстерність вчителя фізичної культури, тренера. Вінниця: Планер, 2008. 40 с.
3. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.

4. Холковська І.Л., Тимошенко Л.В. Методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання до курсу «Основи педагогічної майстерності». Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 136с.

Допоміжна

1. 100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 80 с.
2. Зайченко І., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності. К., 2018. 484 с.
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. К.: Науковадумка, 2010. 365 с.
4. Каплінський В.В. Загально-педагогічна підготовка до курсового та комплексного державного екзамену. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 104 с.
5. Каплінський В.В. Професійне становлення майбутнього вчителя в процесі загально-педагогічної підготовки: теорія і практика: монографія. Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. 492 с.
6. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник і методичні матеріали. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 608 с.

Інформаційні ресурси

1. [http : //studbook.com.ua/book_psihologo-pedagogchn-osnovi-mzhosobistsnogo-splkuvannya-navchalnij-posbник-onlajn_805/31_3.3-stili-sluhannya](http://studbook.com.ua/book_psihologo-pedagogchn-osnovi-mzhosobistsnogo-splkuvannya-navchalnij-posbник-onlajn_805/31_3.3-stili-sluhannya)
2. <http://aied.inf.ed.ac.uk/aiedsoc.html>
3. <http://avkrasn.ru/article-212.html>
4. <http://eprints.zu.ua/2142/1/3.pdf>
5. <http://lib.sportedu.ru/press/tpfk/2001N5/p45-49.htm>
6. <http://lib.sportedu.ru/press/tpfk/2001N5/p45-49.htm>
7. <http://oplib.ru/random/view/209447>

8. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
9. <http://sajt-uchitelya10.webnode.com.ua/vikhovna-robota/>
10. <http://teacher.at.ua/publ/46-1-0-8586>
11. http://ualib.com.ua/br_4041.html.
12. http://www.ido.rudn.ru/psychology/pedagogical_psychology/progr.html
13. http://zag-pedagogika.at.ua/load/akmeologichnij_pidkhid_do_rozvitku_profesijnogo_imidzhu_suchasnogo_pedagoga_v_sistemi_pisljadiplomnoji_osviti/1-1-0-95